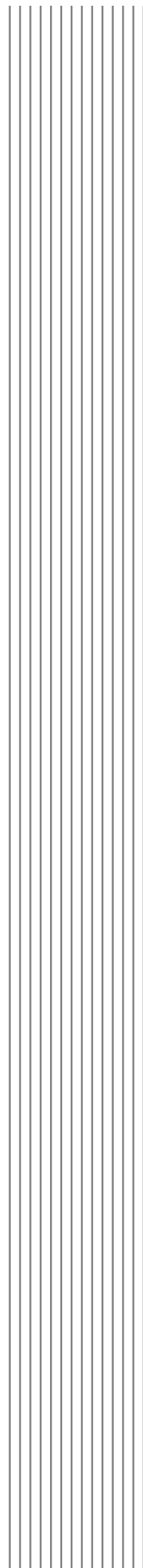

Bilaga 2

Avstämning av målet om en halverad öppen arbetslöshet till år 2000

Bilaga 2

Avstämning av målet om en halverad öppen arbetslöshet till år 2000

Innehållsförteckning

1	Regeringens mål för öppen arbetslöshet och sysselsättning.....	5
	Box 1 Sysselsättningsgraden i Sverige och EU.....	6
2	Sysselsättningspolitiken och utvecklingen på arbetsmarknaden	6
	2.1 Sunda offentliga finanser och stabila priser	6
	2.2 Lönebildning.....	7
	2.3 Privat sysselsättning och företagande	8
	2.4 Skola, vård och omsorg	9
	2.5 Arbets- och kompetenslinjen	10
	2.5.1 Utbildning och kompetensutveckling	10
	2.5.2 Arbetsmarknadspolitik.....	11
3	Sysselsättningsarbetet inom EU.....	14
	3.1 Bakgrund	14
	3.2 Riktlinjerna för sysselsättning	14
	3.3 Fortsatt arbete.....	14
4	Regeringens förslag i 1999 års ekonomiska vårproposition.....	14
	4.1 Effektivare arbetsmarknad	14
	4.2 En offensiv konkurrenspolitik.....	15
	4.3 Effektivare system för utbildning och kompetensutveckling	15
	4.4 Strategi för företagsutveckling.....	16
5	Tillväxt, sysselsättning och arbetslöshet fram till år 2002.....	16
	5.1 Den ekonomiska utvecklingen	16
	5.2 Arbetsmarknaden	17

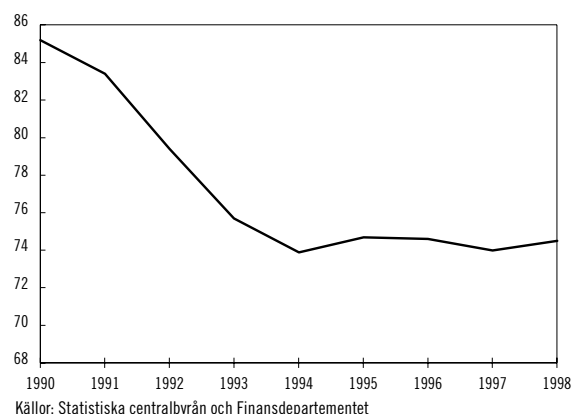
1 Regeringens mål för öppen arbetslöshet och sysselsättning

Att öka sysselsättningen och minska arbetslösheten utgör regeringens främsta uppgift. I regeringsförklaringen 1996 deklarerade regeringen att Sverige år 2000 skall ha halverat den öppna arbetslösheten till 4 procent och riksdagen ställde sig i juli samma år bakom detta mål. I budgetpropositionen för 1999 tillkom ett mål för sysselsättningen. Målet innebär att andelen reguljärt sysselsatta av befolkningen mellan 20 och 64 år skall öka från 74 procent 1997 till 80 procent år 2004. Därigenom minskar också behovet av sociala ersättningar. Antalet personer, omräknat till helårsekvivalenter, vars försörjning utgörs av ersättningar för ohälsa, arbetslöshet, deltagande i arbetsmarknadsåtgärder och socialbidrag skall minska från drygt 1 miljon helårspersoner 1997 till 0,8 miljoner år 2004.¹

Regeringen har utfäst sig att varje halvår redovisa en avstämning i förhållande till målet om halverad öppen arbetslöshet. I det följande redovisas den femte avstämningen av arbetslöshetsmålet, vilken innehåller en redogörelse för regeringens politik och för utvecklingen på arbetsmarknaden. Vidare presenteras en uppföljning av det nya sysselsättningsmålet. Slutligen redovisas i korthet regeringens prognos för tillväxt, sysselsättning och arbetslöshet fram till år 2002.

Diagram 1.1 Andelen reguljärt sysselsatta, 20-64 år

Procent av befolkningen 20-64 år

¹ För en detaljerad beskrivning av sysselsättningsmålet, se Bilaga 4 till Budgetpropositionen för 1999, Prop. 1998/99:1.

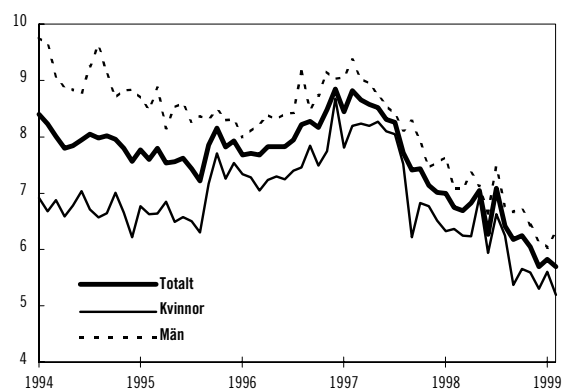
Andelen reguljärt sysselsatta bland personer i åldrarna 20 till 64 år sjönk från drygt 85 procent 1990 till som lägst knappt 74 procent 1994. Därefter har sysselsättningsandelen åter stigit och 1998 var andelen reguljärt sysselsatta 74,6 procent (se diagram 1.1).

För att uppnå sysselsättningsmålet behöver cirka 55 000 nya arbetstillfällen per år mellan 1997 och 2004 tillkomma. Sedan sommaren 1997 har sysselsättningen ökat med cirka 120 000 personer, en utveckling som således ligger i linje med vad som krävs för att uppnå sysselsättningsmålet.²

Sedan sommaren 1997 har arbetslösheten minskat kraftigt bland både män och kvinnor. I februari i år uppgick den säsongsrensade öppna arbetslösheten enligt Finansdepartementets beräkningar till 5,7 procent³, vilket är en minskning med 1,2 procentenhet sedan februari förra året. Arbetslösheten bland kvinnor, som allt sedan krisen i början av 1990-talet varit betydligt lägre än männens, uppgick i februari i år till 5,2 procent. Detta kan jämföras med en arbetslöshet på 6,3 procent bland männen. Skillnaden i arbetslöshet mellan män och kvinnor har minskat sedan mitten av 1990-talet.

Diagram 1.2 Öppen arbetslöshet, säsongsrensade månadsdata

Procent av arbetskraften

² Regeringen kommer att ge Statistiska centralbyrån i uppdrag att ta fram den statistik som krävs för uppföljning av regeringens sysselsättningsmål. Därigenom kommer utvecklingen av såväl sysselsättningsgraden som antalet personer i behov av sociala ersättningar att kunna följas.

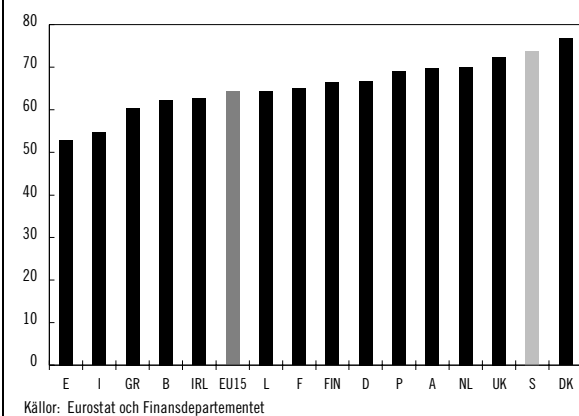
³ Den icke säsongsrensade öppna arbetslösheten uppgick till 5,6 procent i februari, 4,9 procent för kvinnor och 6,3 procent för män.

Box 1 Sysselsättningsgraden i Sverige och EU

Trots att sysselsättningsgraden i Sverige sjunkit kraftigt under 1990-talet har Sverige fortfarande en högre sysselsättningsgrad än de flesta andra EU-länder (se diagram 1.3). Bland EU-länderna har bara Danmark en högre sysselsättningsgrad än Sverige. Genomsnittet för EU ligger cirka 10 procentenheter lägre än Sverige, 64 procent jämfört med 74 procent för Sverige. Notera att definitionen av sysselsättningsgrad skiljer sig något mellan diagram 1.1 och 1.3 där det förra enbart omfattar reguljärt sysselsatta och den senare även omfattar personer i vissa typer av arbetsmarknadspolitiska åtgärder.

Diagram 1.3 Andelen sysselsatta 20-64 år i EU 1997

Procent av befolkningen 20-64 år

2 Sysselsättningspolitiken och utvecklingen på arbetsmarknaden

I tillväxtpropositionen (prop. 1995/96:25) hösten 1995 lade regeringen fram en dagordning för arbetet med att stärka tillväxten och sysselsättningen. Dagordningen har därefter fått sin konkreta utformning i ett flertal propositioner. Regeringens politik för ökad sysselsättning och minskad arbetslöshet bygger på fem grundstenar:

1. De offentliga finanserna skall vara sunda och priserna stabila.
2. Det krävs en bättre fungerande lönebildning för att arbetslösheten skall kunna halveras.
3. Huvuddelen av sysselsättningsökningen de kommande åren bör ske i den privata sektorn.
4. I den offentliga sektorn skall verksamheter prioriteras framför transfereringar. Skolan, vården och omsorgen utgör kärnan i välfärden.
5. Arbetslösheten skall minskas huvudsakligen genom att fler människor får arbete eller utbildning som ger ökade möjligheter till arbete.

Dessa grundstenar utgör i de följande avsnitten utgångspunkt för redogörelsen av de konkreta åtgärder som vidtagits inom ramen för sysselsättningspolitiken.⁴ I avsnitten ges även en bakgrund till de åtgärder som vidtagits samt en beskrivning av utvecklingen på några centrala områden.

2.1 Sunda offentliga finanser och stabila priser

Saneringen av de offentliga finanserna, som inleddes under förra mandatperioden, har inneburit att budgetunderskott vänts till överskott och att Sverige kan börja amortera på statsskulden. Saneringsprogrammet har vidare inneburit ett stärkt förtroende för den svenska ekonomin. Inflationförväntningarna har minskat och tilltron till inflationsmålet på 2 procent stärkts. Dessa faktorer har tillsammans skapat utrymme för väsentligt lägre korta och långa räntor och räntedifferensen mot utlandet har minskat. Lägre

⁴ För en mer detaljerad genomgång av de åtgärder som vidtagits hänvisas till uppföljningen av arbetslöshetsmålet i budgetpropositionen för 1998 samt i 1998 års ekonomiska vårproposition.

räntor leder till att de offentliga ränteutgifterna minskar. Den positiva utvecklingen av statsfinanserna har möjliggjort ökade överföringar till kommunerna. Dessa överföringar väntas leda till att den kommunala konsumtionen ökar, främst inom vård, skola och omsorg, och därmed till en ökad sysselsättning.

De allmänna förutsättningarna för en fortsatt ökning av efterfrågan på arbetskraft är alltså goda trots avmattningen i den internationella konjunkturen. Den låga räntenivån har bidragit till att industriinvesteringarna tagit ordentlig fart och att den privata konsumtionen ökar. Detta gynnar särskilt den sysselsättningsintensiva privata tjänstesektorn och hemmamarknadsindustrin.

En ökad efterfrågan är emellertid inte tillräcklig för att minska arbetslösheten. Om en stor del av arbetslösheten är strukturellt betingad riskerar tillväxten att brytas till följd av brist på arbetskraft, flaskhalsproblem och alltför höga löneökningar före det att arbetslösheten halveras och sysselsättningsmålet uppnås. Indikationer på att detta problem kan vara för handen på den svenska arbetsmarknaden är att antalet kvarstående lediga platser på arbetsförmedlingarna i viss utsträckning har ökat samtidigt som arbetslösheten ligger kvar på en hög nivå och att de lediga platserna tenderar att bli kvarstående under längre tid. Dessutom har löneökningarna sedan mitten av 1990-talet varit höga - även i ett internationellt perspektiv - trots att arbetslösheten varit fortsatt hög. Avgörande för sysselsättningsutvecklingen är således hur väl lönebildningen fungerar samt arbetsutbudets storlek, sammansättning och flexibilitet.

2.2 Lönebildning

Regeringen har vid flera tillfällen framhållit att en väl fungerande lönebildning är en förutsättning för att sysselsättningen skall kunna öka och arbetslösheten halveras. Lönebildningens betydelse för sysselsättningen föranledde regeringen att utse en särskild utredare som fick i uppgift att se över formerna för framtidens lönebildning. Utredaren lämnade sitt huvudbetänkande till regeringen den 30 november 1998. Regeringen avser att under hösten lägga förslag om regelverket för lönebildningen.

Om de nominella löneökningarna blir för höga får detta, bland annat genom en då nödvändig åt-

stramning av penningpolitiken, negativa konsekvenser för produktion och sysselsättning. För att den pågående konjunkturuppgången skall bli långvarig är det således av stor vikt att löneutvecklingen hålls under kontroll. Måttliga nominella löneökningar borgar för en penningpolitik som är fortsatt gynnsam för investeringar, vilket i sin tur ger utrymme för ökad tillväxt och högre sysselsättning.

Efter de mycket höga löneökningarna under 1996, ökade lönerna med cirka 4,5 procent under 1997. De avtal som slöts under våren 1998 för stora delar av arbetsmarknaden är i huvudsak treåriga, i flera fall med möjlighet till uppsägning under det tredje året. De avtalsmässiga löneökningarna beräknas ge årliga löneökningar på cirka 2,5 procent, vilket är cirka en procentenhet lägre än under den förra avtalsperioden.

När det gäller löneglidningen - den del av löneökningarna som inte regleras i avtalen - råder emellertid stor osäkerhet. Det registrerade utfallet för 1998 visar på en genomsnittlig löneökning på 3,2 procent varav löneglidningen svarade för 0,4 procent. Löneglidningen i den privata sektorn var drygt 0,5 procent medan den var negativ i den offentliga sektorn förutom under det första kvartalet. Osäkerheten om löneglidningen är dock stor. På den privata sidan finns ännu så länge definitiva utfall bara fram t.o.m. juni månad 1998. Inom både den privata och den offentliga sektorn leder förseningar i de lokala löneförhandlingarna till att de avtalade löneökningarna ännu inte syns fullt ut i statistiken. Sammantaget väntas löneökningarna 1998 i ekonomin i dess helhet bli 3,6 procent (se vidare prognosen i bilaga 1 till den ekonomiska vårpropositionen).

Under förra våren började rapporter om arbetskraftsbrist komma allt tätare, även om bristerna huvudsakligen gällde vissa yrkeskategorier och vissa regioner (se även avsnitt 2.3 och 2.4). De allvarligaste bristerna finns idag framför allt inom den privata tjänstesektorn och för vissa yrkesgrupper inom vård och omsorg. Även byggbranschen har under 1998 noterat stigande bristtal. Det finns i dagsläget inga tydliga tecken på att dessa brister börjar synas i lönestatistiken i form av kraftigt ökad löneglidning. Det kan dock konstateras att löneglidningen inom den privata tjänstesektorn ligger på cirka 0,7 procent enligt det registrerade utfallet, vilket alltså är över genomsnittet för hela ekonomin. Mätt som årsgenomsnitt beräknas löneglidningen för tjänstemännen inom hela den privata sektorn bli cirka 2 procent. Skulle bristen på arbetskraft inom ovan-

stående sektorer bli bestående eller spridas till andra branscher kan det resultera i en högre löneglidning än vad som antas i prognosen.

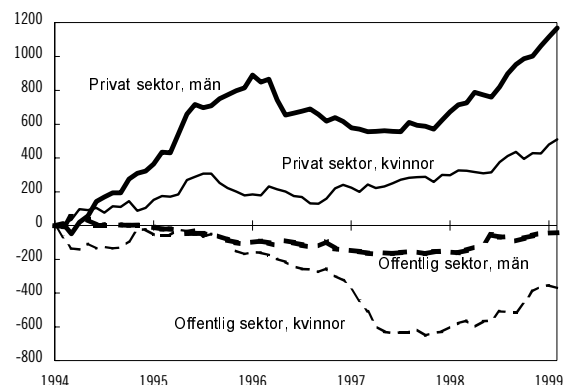
2.3 Privat sysselsättning och företagande

Den tredje grundstenen för sysselsättningspolitiken är att huvuddelen av sysselsättningsökningen skall komma i den privata sektorn. En hög sysselsättning i privat sektor bidrar till att stärka de offentliga finanserna, och är därför en grundförutsättning för bibehållandet av ett väl utbyggt välfärdssystem.

Den privata sysselsättningen minskade kraftigt i början av 1990-talet, framför allt inom tillverkningsindustrin och byggsektorn. Sedan 1994 har den privata sysselsättningen återigen ökat, vilket framgår av diagram 2.2. Sysselsättningsökningen har varit betydligt större för män än för kvinnor räknat i antalet personer.

Diagram 2.2 Sysselsättningsförändring i offentlig och privat sektor, basperiod januari 1994

Hundratal personer, (säsongrensade glidande medelvärden)

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet

Saneringen av de offentliga finanserna har medfört en kraftig räntenedgång och minskad osäkerhet om den ekonomiska politiken. Detta har i sin tur bidragit till att skapa ett gynnsamt investeringsklimat och därmed möjliggjort ökad sysselsättning i den privata sektorn.

Den största ökningen av den privata sysselsättningen har skett inom tjänstesektorn. Sedan förra våren är det främst antalet sysselsatta inom uppdragstjänster som ökat. Inom industrin har sysselsättningen ökat mest inom läkemedels- och telekommunikationsindustrin.

Som nämndes i avsnitt 2.2 uppger allt fler företag problem med att rekrytera personal med rätt kompetens. I syfte att förhindra att dessa

brister leder till flaskhalsar har regeringen tillsatt ett antal arbetsgrupper. Gruppernas arbete har skett i nära samarbete med såväl arbetsmarknadens parter som med representanter för företag och utbildningsanordnare och har resulterat i konkreta åtgärder för att öka utbudet av arbetskraft. I 1998 års vårproposition föreslog regeringen ett antal insatser för att förebygga flaskhalsar inom teknik- och IT-områdena. Under hösten 1998 tillsattes en arbetsgrupp med uppgift att underlätta ett effektivt resursutnyttjande i byggnadsbranschen i en konjunkturuppgång. De förslag som gruppen lämnade bereds vidare i diskussioner mellan företrädare för regeringen, statliga myndigheter, kommunerna och arbetsmarknadens parter.⁵

För att främja sysselsättningen inom den privata sektorn har också ett flertal åtgärder genomförts för att förbättra villkoren för företagande. Många av åtgärderna har varit särskilt riktade mot små och medelstora företag. Bland åtgärderna som tidigare genomförts kan nämnas nedsättning av arbetsgivaravgiften, lättnader i ägarbeskattningen, möjligheter att kvitta underskott i nystartad näringsverksamhet mot inkomst av tjänst, rätt till tjänstledighet för att starta eget företag och ett treårigt program för småföretagsutveckling, förnyelse och tillväxt. En ny anställningsform – överenskommen visstidsanställning – har också införts i syfte att stimulera till nyanställningar.

Den av regeringen tillsatta Småföretagsdelegationen presenterade sitt slutbetänkande under 1998 med förslag om mängd konkreta åtgärder som syftar till att förbättra villkoren för de små företagen. I december 1998 presenterade regeringen ett antal åtgärder som syftar till att för enkla för småföretagen, och flera av dessa åtgärder följer förslagen i Småföretagsdelegationens betänkande. En särskild regelförenklingsgrupp, SimpLex, har inrättats inom Näringsdepartementet. En grupp bestående av entreprenörer och företagare, Nybyggarna, knyts till Näringsdepartementet, och skall mötas regelbundet för att diskutera aspekter kring företagandets villkor. Vidare har en statssekreterargrupp inom Regeringskansliet inrättats med särskilt ansvar för regelförenklingsarbetet. Regeringen har också beslutat om en förordning för myndigheterna som

⁵ "Byggbranschen - Bakgrund och förslag till åtgärder", Inrikesdepartementet, 1998.

innebär att en konsekvensanalys av nya reglers effekter för små företags villkor skall göras innan förändringarna genomförs. Motsvarande krav ställs också på samtliga utredningar i den nya Kommittéförordningen. Patent- och registreringsverket och Statskontoret har fått i uppdrag att ta fram ett förslag till en samordning av företagens uppgiftslämnande. Vidare vidtas åtgärder för att förbättra servicen till företagen samt att korta handläggningstiderna vid ett antal myndigheter.

Under 1990-talet har antalet egenföretagare, exklusive jord- och skogsbruk, ökat med drygt 10 procent. Under 1997 startades, enligt statistik från Statistiska centralbyrån och Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK), cirka 29 000 nya företag som tillsammans skapade 54 000 arbetstillfällen.

Kvinnor är underrepresenterade bland egenföretagarna och svarade för drygt en fjärdedel av de nystartade företagen under 1997. För att främja kvinnligt företagande har särskilda åtgärder införts. Till dessa hör möjlighet till förlängt starta eget-bidrag, särskilda lånemöjligheter och affärsrådgivning. Varannan kvinna som startade företag under 1997 fick starta eget-bidrag, jämfört med var tredje man.

2.4 Skola, vård och omsorg

I och med saneringen av de offentliga finanserna har utrymme skapats för att tillföra mer pengar till kommuner och landsting. Beslutade och aviserade tillskott innebär i förhållande till 1996 års nivå en höjning av statsbidragen till kommuner och landsting med 16 miljarder kronor år 1999. Av nämnda höjning tillfördes 12 miljarder kronor under 1998. Under 1999 kommer ytterligare 4 miljarder kronor att tillföras. Ytterligare höjningar föreslås i den ekonomiska vårpropositionen. Tillskottet bör ge kommuner och landsting goda förutsättningar att förstärka kvaliteten i skola, vård och omsorg. Vidare bör tillskottet ge möjligheter för kommuner och landsting att behålla och i många fall öka antalet anställda samt erbjuda heltidsarbete åt deltidsarbetande. Genom den höga andelen kvinnor i offentlig sektor, kommer tillskotten av ytterligare resurser till kommuner och landsting främst att påverka sysselsättningen för kvinnor.

Som framgår av diagram 2.2 har antalet sysselsatta i den offentliga sektorn enligt SCB:s arbets-

kraftsundersökningar ökat successivt under 1998 främst bland kvinnor.⁶ Den kommunala sysselsättningen, som utgör merparten av sysselsättningen i den offentliga sektorn, uppvisar den största ökningen i antalet sysselsatta. Mellan februari 1998 och februari 1999 ökade sysselsättningen i kommuner och landsting med cirka 36 000 personer (glidande medelvärde), vilket motsvarar en ökning med 3,5 procent. Det finns dock stora skillnader i redovisningen av sysselsättningen i kommuner och landsting⁷. Regeringen avser att analysera dessa skillnader. Under samma period som ovan sjönk sysselsättningen inom statliga myndigheter med cirka 4 000 personer (glidande medelvärde), vilket motsvarar en minskning med 2,0 procent.

Uppgången i antalet nyanmälda lediga platser inom vård och omsorg tyder också på en fortsatt god efterfrågan på arbetskraft i offentlig sektor. Under andra halvåret 1998 uppgick antalet nyanmälda platser inom offentliga tjänster till knappt 13 700, vilket är en ökning med cirka 53 procent jämfört med samma period 1997. Ökningen har fortsatt under inledningen 1999. Jämfört med januari 1998 hade antalet nyanmälda lediga platser ökat med cirka 18 procent i januari 1999, från drygt 13 600 till knappt 16 100.

Under hösten 1998 och de första månaderna 1999 har ett ökat rekryteringsbehov av skol-, vård- och omsorgspersonal uppmärksammats av representanter för arbetsgivar- och arbetstagar sidan⁸. I syfte att förebygga brist på kvalificerad personal inom vård- och omsorgssektorn tillsatte regeringen sommaren 1998 en kommission med uppdrag att se över utbildningsbehov och arbetsförhållanden, bl. a. för att underlätta rekryteringen till dessa sektorer, men även för att motverka deltidsarbetslöshet. Kommissionen skall avsluta sitt arbete 31 juli 1999. Vad gäller skolan enades Utbildningsdepartementet tillsammans

⁶ Det kan noteras att det finns en viss skillnad mellan arbetskraftsundersökningens statistik och den kortperiodiska myndighetsbaserade statistik över sysselsättningen som presenteras i Nationalräkenskaperna och den statistik som Kommun- och Landstingsförbunden presenterar. Enligt Nationalräkenskaperna var sysselsättningsökningen något mindre.

⁷ På årsbasis ökade sysselsättningen i kommunala myndigheter emellertid med 19 000 personer från 1997 till 1998. I statliga myndigheter minskade sysselsättningen i på årsbasis med 1 000 personer mellan 1997 och 1998.

⁸ Enligt Svenska Kommunförbundets rapport Personal och kompetens i förändring kommer 625 000 nya medarbetare att behöva rekryteras fram till år 2010. Behoven är särskilt stora inom äldreomsorgen och skolan.

med Svenska Kommunförbundet, Lärarnas riksförbund, Lärarförbundet och Skolledarna under hösten 1998 om en avsiktsförklaring för att stimulera läraryrkets utveckling och rekrytering. En arbetsgrupp tillsattes också på Utbildningsdepartementet. Arbetsgruppen avlämnade sitt åtgärdsprogram under mars 1999. I denna föreslås bland annat en försöksverksamhet, där kommunala arbetsgivare utifrån en rekryteringsplan samverkar med högskolans lärarutbildningar. De deltagande i försöksverksamheten, som kan ha olika utbildningsbakgrund, skall ges möjlighet att kombinera tjänstgöring som lärare med lärarbehörighetsgivande halvfartstudier på högskola. Bland förslagen i åtgärdsprogrammet märks också insatser för att rekrytera män till läraryrket liksom insatser för att rekrytera högskoleutbildade med utländsk bakgrund.

2.5 Arbets- och kompetenslinjen

2.5.1 Utbildning och kompetensutveckling

En av grundstenarna i regeringens sysselsättningsstrategi är en flerårig satsning på utbildning och kompetensutveckling på alla nivåer i samhället. Utbildning är ett viktigt medel för att varaktigt höja sysselsättningen och förbättra möjligheterna till arbete för de arbetslösa. Detta gäller särskilt om utbildningsinsatserna är riktade mot de personer som har lägre utbildning.

Som en följd av konjunkturnedgången i början på 1990-talet, ökade arbetslösheten kraftigt bland samtliga utbildningsgrupper i Sverige. De som drabbades hårdast av den stigande arbetslösheten var män och kvinnor med en utbildning på högst gymnasienivå, men även de högutbildades arbetslöshet ökade kraftigt under 1990-talet. De högutbildade har dock klarat krisen bättre än de lågutbildade, vilket främst beror på att många arbeten som endast kräver grundläggande färdigheter permanent fallit bort.

Vuxenutbildning

Deltagandet i vuxenutbildningen har ökat kraftigt sedan Kunskapslyftet startade hösten 1997. Kunskapslyftet är en femårig satsning med inriktning främst mot de arbetslösa som helt eller delvis saknar treårig gymnasial utbildning. Enligt Skolverket uppgick det totala antalet studerande i gymnasial vuxenutbildning, inklusive Kunskapslyftet, under våren 1998 till 191 456 personer, vil-

ket är en ökning med 11 procent från hösten 1997.

Av de deltagare som gick i vuxenutbildning läsåret 1997/98 var endast 33 procent män. 55 procent av deltagarna i vuxenutbildningen var över 30 år. Elever som var födda utomlands utgjorde 18 procent av det totala antalet studerande, och personer med högst tvåårig gymnasial vuxenutbildning svarade för 65 procent av de studerande. Knappt 70 procent av de som studerade i den kommunala vuxenutbildningen hösten 1997 fortsatte sina studier under våren 1998. Av samtliga personer som studerade våren 1998 var 37 procent nytillkomna.

Under våren 1998 erhöll 86 000 personer det särskilda utbildningsbidraget UBS. Detta är en ökning med 40 procent från hösten 1997 då cirka 61 500 personer erhöll UBS. UBS, som huvudsakligen vänder sig till arbetslösa, har ökat i omfattning mellan hösten 1997 och våren 1998, medan samtliga övriga vuxenstudiestöd minskat sina andelar.

Regeringen har tagit initiativ till fristående utvärderingar av Kunskapslyftets effekter, bland annat vad gäller hur Kunskapslyftet påverkat deltagarnas möjligheter att få arbete eller gå vidare till högre studier. Utvärderingarna kommer att avrapporteras löpande under 1999-2001.

Kvalificerad yrkesutbildning

Sedan 1996 pågår en försöksverksamhet med kvalificerad yrkesutbildning på eftergymnasial nivå, KY. En tredjedel av denna utbildning sker i arbetslivet och finansieras av arbetsgivaren. Under 1998 antogs drygt 5 200 nya elever, varav ungefär hälften utgjordes av kvinnliga studerande. Intresset från såväl arbetslivet som de sökande är mycket stort. Under 1998 var det flest sökande till platserna inom IT, vård och turism. Under 1996 och 1997 påbörjade totalt omkring 4 500 personer en utbildning inom KY och drygt 10 procent av dessa var födda utomlands. Ungefär 70 procent av de deltagare som hittills avslutat sin utbildning fick ett arbete inom tre månader efter att de avslutat utbildningen. Antalet anordnare av kvalificerad yrkesutbildning har tredubblats sedan starten 1996. 1998 fanns det närmare 140 olika anordnare. Från och med 1999 har försöksverksamheten utökats till att omfatta 12 000 platser per år.

Högskolan

I dag studerar mer än 300 000 personer vid landets universitet och högskolor. Från och med

1999 finns det tre nya universitet; Karlstad, Örebro och Växjö universitet. I takt med att den svenska högskolan byggs ut över hela landet, har 16 000 nya platser tillkommit under vart och ett av åren 1997 till 1999. Denna expansion fortsätter genom att resurser tillförs för ytterligare 20 000 permanenta platser år 2000. Tyngdpunkten ligger på de naturvetenskapliga och tekniska områdena. Av platserna skall 1 500 avsättas till distansutbildning och decentraliserad utbildning. Under 1998 har även en permanent förstärkning för studiefinansiering inom forskarutbildningen tillförts, och antalet forskarstuderande kan väntas öka med ungefär 1 500 personer. I den ekonomiska vårpropositionen aviserar regeringen en ytterligare utbyggnad av högskolan (se avsnitt 4.3).

2.5.2 Arbetsmarknadspolitik

Arbetsmarknadspolitikens främsta uppgift är att öka anpassningsförmågan på arbetsmarknaden. Målet är att genom ett effektivt platsförmedlingsarbete, kompetenshöjande insatser och andra åtgärder uppnå en högre rörlighet på arbetsmarknaden och förhindra långa perioder utan reguljärt arbete. Detta skall bidra till att sysselsättningen kan öka och arbetslösheten minska utan att inflationsdrivande flaskhalsar och bristsituationer uppstår. Arbetsmarknadspolitikerna har även en roll när det gäller att bryta den rådande könsuppdelningen på arbetsmarknaden.

Konjunkturberoende åtgärder

Som en följd av att aktivitetsnivån i ekonomin ökat har även företagets efterfrågan på arbetskraft blivit större, och antalet nyanmälda lediga platser ökade med hela 28 procent mellan 1997 och 1998. Mot bakgrund av det förbättrade arbetsmarknadsläget och risken för att det uppstår inflationsdrivande flaskhalsar till följd av brist på viss yrkeskompetens, har det skett en successiv förändring av arbetsmarknadspolitikerna. Regeringen har vidtagit en rad åtgärder för att anpassa de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna till den ökade efterfrågan på utbildad arbetskraft och beslutat att ge ökade resurser till mer kostsamma men också mer tillväxtfrämjande åtgärder såsom olika former av utbildning. Som en följd av detta har andelen personer i arbetsmarknadsutbildning relativt praktikåtgärder ökat under 1998.

Tabell 2.1 Antal personer i Konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärder i februari 1998 och 1999⁹

	feb. 1998 Män	feb. 1998 Kvinnor	feb. 1999 Män	feb. 1999 Kvinnor
I arbetskraften				
Anställningsstöd ¹⁰	6861	5611	7415	4625
Starta eget-bidrag	6624	6275	6074	5503
Offentliga tillfälliga arbeten (OTA)	3538	3346	4768	4299
Resursarbete	700	3113	1391	3485
Ej i arbetskraften				
Arbetsmarknadsutbildning	22403	19959	28216	27745
Arbetslivsutveckling	25974	24235	12942	11903
Arbetsplatsintroduktion (API)	15766	14331	4043	3301
Arbetspraktik ¹¹	0	0	7803	7228
Kommunala program för ungdomar 18-20 år	5727	9541	4390	5872
Datortek	6462	7689	4955	5932
Utvecklingsgaranti för ungdomar 20-24 år	246	198	3618	2910
IT-satsningen	1	0	1329	698
Projektarbete	21	39	529	384
Summa åtgärder	94323	94337	87473	83885

Källa: Arbetsmarknadsstyrelsen.

Under perioden 1992 till 1998 deltog i genomsnitt knappt 190 000 personer per år i konjunkturberoende åtgärder, vilket motsvarar 4,4 procent av arbetskraften. Inte något år var antalet deltagare lägre än 160 000. 1998 var det genomsnittliga antalet deltagare 165 000 personer, 20 000 personer färre än 1997.

SwIT

För att möta den ökade efterfrågan på yrkesutbildad personal inom IT-området har ett nationellt program för IT-utbildning, SwIT, införts inom ramen för arbetsmarknadsutbildningen. Målgruppen är främst arbetslösa, men även anställda som har ett behov av att förnya eller byta arbetsuppgifter kan komma i fråga. Det är en politisk ambition att prioritera tre olika grupper

⁹ Arbetsmarknadsinstitut (AMI) inkluderas inte i de konjunkturberoende arbetsmarknadspolitiska åtgärderna.

¹⁰ Nytt program från och med 1998-01-01. Programmet ersätter rekryteringsstöd, beredningsarbete och utbildningsvikariat. Uppgifterna avser det nya programmet samt återstående deltagare i de tidigare programmen.

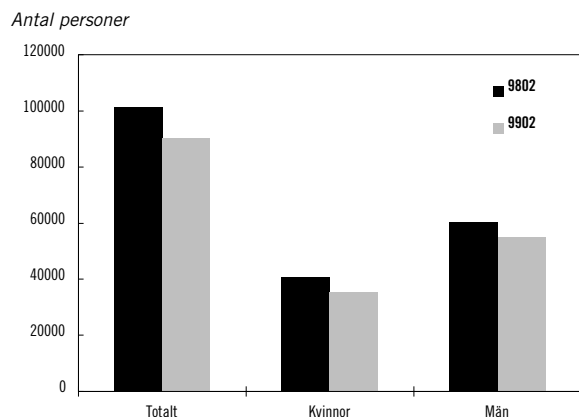
¹¹ Nytt program från och med 1999-01-01. Ersätter de tidigare programmen arbetslivsutveckling och arbetsplatsintroduktion.

av utbildningssökande; kvinnor, invandrare och arbetshandikappade. Programmet startade i december 1997 och skall fortgå till och med december 1999. Målet är att till slutet av år 1999 ha utbildat 10 000 personer. I slutet av december 1998 hade 2 600 deltagare påbörjat en utbildning, varav cirka har 600 diplomerats. I januari 1999 påbörjade 750 nya elever en utbildning, och kursstarter för ytterligare 6 744 personer är säkrade. Av samtliga deltagare beräknas 35 procent vara kvinnor, 6,5 procent utländska medborgare och 5,3 procent arbetshandikappade.

Långtidsinskrivna

Antalet långtidsinskrivna vid arbetsförmedlingarna, d.v.s. personer som varit inskrivna i minst två år och under de senaste två åren inte haft något arbete, har minskat under det senaste året¹². I februari 1999 uppgick antalet långtidsinskrivna till 90 306 personer, vilket innebär en minskning med 10,8 procent från februari 1998 då antalet långtidsinskrivna uppgick till 101 198 personer.

Diagram 2.3 Långtidsinskrivna, februari 1998 och februari 1999

Minskningen förklaras av den ökade efterfrågan på arbetskraft, deltagande i Kunskapslyftet och offentligt tillfälligt arbete (OTA) samt den tillfälliga avgångsersättningen för långtidsarbetslösa över 60 år. Männerna utgör 61 procent av de långtidsinskrivna. Under fjärde kvartalet 1998 var 53 procent av de långtidsinskrivna öppet arbetslösa. En förhållandevis stor del av de långtidsinskrivna

utgörs av utsatta grupper som arbetshandikappade och utomnordiska medborgare. Andelen arbetshandikappade uppgick i februari 1999 till 22 procent och andelen utomnordiska medborgare till ungefär 16 procent av de långtidsinskrivna.

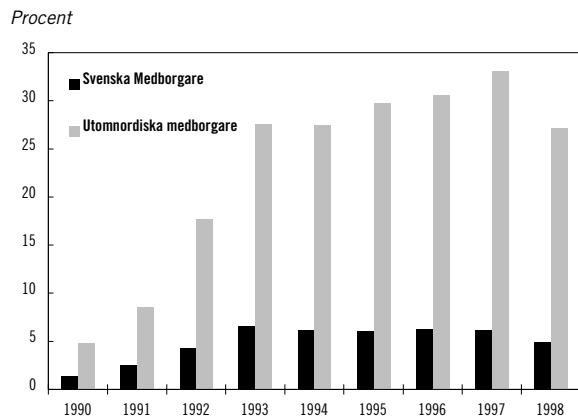
Personer med utomnordisk bakgrund

Arbetslösheten bland utomnordiska medborgare ökade kraftigt mellan 1990 och 1997, från 5 procent 1990 till 33 procent 1997. Därefter har arbetslösheten sjunkit något till 27 procent 1998. Under samma period sjönk även andelen sysselsatta utomnordiska medborgare, från 67 procent av befolkningen 1990 till 35 procent 1997. Därefter steg sysselsättningsgraden för de utomnordiska medborgarna till 39 procent 1998. Arbetskraftsdeltagandet var 1990 cirka 70 procent, men föll till 49 procent 1994. Därefter har situationen förbättrats, men arbetskraftsdeltagandet ligger kvar på en mycket låg nivå och uppgick 1998 till 54 procent, 43 procent för kvinnor och 62 procent för män.

Även utomnordiskt födda personer med svenskt medborgarskap har en svår situation på arbetsmarknaden, även om den har förbättrats något det senaste året. Drygt 16 procent av dessa personer var arbetslösa under 1998 medan sysselsättningsgraden uppgick till 53 procent. Detta kan sättas i relation till 1991 då arbetslösheten och sysselsättningsgraden uppgick till 4 procent respektive 73 procent. Vidare finns det studier som tyder på att ungdomar med utländsk bakgrund är arbetslösa i högre utsträckning än andra ungdomar även om de har en svensk utbildning och behärskar svenska språket väl.¹³

¹² Definitionen av långtidsinskrivna har ändrats från och med 1999. Jämfört med 1998 har tillkommit villkoret att arbete/avaktualisering måste vara minst 30 dagar för att bryta långtidsinskrivning. Likaså bryter arbete med anställningsstöd ej långtidsinskrivning.

¹³ Se till exempel Lena Schröders och Roger Wilhelmssons artikel: "Sverigespecifikt" humankapital och ungdomars etablering på arbetsmarknaden, Ekonomisk Debatt 1998, nr. 8.

Diagram 2.4 Öppen arbetslöshet, utomnordiska och svenska medborgare

Ungdomar

Antalet 20-24-åringar som var arbetslösa eller i arbetsmarknadspolitiska program minskade med 27 procent till i genomsnitt 74 000 under 1998. Detta innebär att arbetslösheten bland ungdomar i åldrarna 20-24 år har sjunkit från 13,1 procent i februari 1998 till 10,5 procent i februari 1999. För kvinnorna var arbetslösheten i februari 1999 8,6 procent, och för männen 12,2 procent. Nedgången i arbetslösheten bland de unga kan främst förklaras av den förbättrade konjunkturen och den förstärkta satsningen på högskoleutbildning. Enligt AMS fick huvuddelen (43 procent) av de ungdomar som lämnade arbetslösheten under 1998 fick ett arbete medan 14 procent gick över till reguljär utbildning och 29 procent började en arbetsmarknadsutbildning.

Ungdomsarbetslösheten motverkas genom åtgärder på lokal nivå. De arbetsmarknadsprogram som är viktigast för ungdomarna är det kommunala ungdomsprogrammet för 18-19-åringar och det nya utvecklingsprogrammet för 20-24-åringar. Dessa två program utgör tillsammans mer än 40 procent av arbetsmarknadsprogrammen för ungdomar.

Antalet deltagare i det kommunala ungdomsprogrammet för 18-19-åringar minskade från drygt 15 000 i februari 1998 till drygt 10 000 i februari 1999. Detta speglar det minskade antalet personer i åldern 18-19 år som är registrerade vid arbetsförmedlingarna runtom i landet. Av de ungdomar som deltog i programmet under 1998 fick 39 procent ett arbete efteråt, vilket innebär en ökning med fem procentenheter från året innan.

Sedan den 1 januari 1998 har kommunerna enligt den så kallade kommunala utvecklingsgarantin en möjlighet att erbjuda en aktiverande

åtgärd på heltid för långtidsarbetslösa ungdomar i åldrarna 20-24 år genom att teckna avtal med staten. För att undvika att ungdomar blir långtidsarbetslösa, skall den arbetslöse inom 100 dagar från registrering som arbetslös ha erbjudits en utvecklande aktivitet. Denna regel har haft mycket positiva effekter, och utvecklingsgarantin för 20-24-åringar omfattade under 1998 i genomsnitt 2 800 ungdomar, men deltagandet accelererade under året och uppgick i slutet av 1998 till drygt 6 000 personer. Cirka 30 procent av de som fullföljt utvecklingsgarantin fick arbete efteråt.

Vid slutet av december 1998 rapporterade fem länsarbetsnämnder att de inte hade några långtidsarbetslösa ungdomar registrerade, och ytterligare 10 länsarbetsnämnder hade färre än 20 långtidsarbetslösa ungdomar som stod utan beslut eller erbjudande om åtgärd. Vid denna tidpunkt fanns det totalt i landet endast 538 registrerade långtidsarbetslösa ungdomar i åldern 20-24 år som stod utan beslut eller erbjudande om åtgärd. Enligt SCB:s arbetskraftsundersökningar uppgick emellertid antalet 20-24 åringar som hade varit arbetslösa i mer än 13 veckor (drygt 90 dagar) till ca 11 000 i februari 1999, vilket är en halvering jämfört med samma månad förra året.¹⁴

¹⁴ Enligt AMS:s statistik minskade antalet långtidsarbetslösa ungdomar i åldrarna 18-24 år från 10 200 till 3 900 under samma period.

3 Sysselsättnings-samarbetet inom EU

3.1 Bakgrund

Ett inslag i regeringens sysselsättningspolitik är att ha en aktiv och pådrivande roll i det europeiska samarbetet för ökad tillväxt och sysselsättning. Ett starkt europeiskt samarbete kan stödja de nationella ansträngningarna i kampen mot arbetslösheten.

Tillämpningen av den nya avdelningen om sysselsättning i Amsterdamfördraget har medfört att sysselsättningsfrågan fått en kraftigt framskjuten position i EU:s arbete. Samordningen av sysselsättningspolitiken skall ske på grundval av gemensamma riktlinjer för sysselsättningen och bygger på erfarenheterna från den multilaterala övervakningen av den ekonomiska politiken. Liksom tidigare ligger huvudansvaret för sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitikerna på de enskilda medlemsstaterna.

Vid toppmötet i Wien i december 1998 antogs slutsatser om riktlinjer för sysselsättning och i februari 1999 antogs sysselsättningsriktlinjerna av rådet.

3.2 Riktlinjerna för sysselsättning

I likhet med föregående års sysselsättningsriktlinjer delas rekommendationerna in i fyra huvudområden: att förbättra anställbarheten, utveckla företagandena, uppmuntra företagens och de anställdas anpassningsförmåga samt stärka jämställdhetspolitiken. Inom varje område finns ett antal riktlinjer som anger vad länderna bör göra och i vissa fall finns konkreta mål som länderna skall sträva efter att uppnå.

I förhållande till riktlinjerna för 1998 stärks rekommendationerna vad gäller skatte- och bidragssystem, tillgång till livslångt lärande, diskriminering av svaga grupper, undanröjande av hinder för sysselsättning i tjänstesektorn samt åtgärder för ökad jämställdhet. Regeringen konstaterar att Sveriges sysselsättningspolitik ligger väl i linje med riktlinjernas rekommendationer och välkomnar särskilt riktlinjernas inriktning på att arbetskraftens anställbarhet måste främjas genom aktiva åtgärder, med betoning på utbildning och kompetensutveckling och att detta prioriteras framför passivt kontantstöd. Vidare delar regeringen till fullo synsättet att skatte- och bi-

dragssystem bör utformas på ett sätt som gör det lönsamt att arbeta. Sverige uppfyller i de flesta fall de mål och intentioner som riktlinjerna ger uttryck för. I flera fall är regeringens ambition mer långtgående än vad riktlinjerna anger.

3.3 Fortsatt arbete

Riktlinjerna för 1999 ligger till grund för utarbetandet av uppdaterade nationella handlingsplaner i medlemsstaterna. Handlingsplanerna kommer under 1999 att granskas i ministerrådet och av kommissionen för att sedan bli underlag till den gemensamma rapporten om sysselsättning och nya riktlinjer för år 2000. Ett viktigt inslag i EU:s sysselsättnings-samarbete är utbytet av goda exempel. Formerna för detta arbete kommer att stärkas under 1999. Regeringen avser att arbeta för att riktlinjerna för sysselsättningspolitiken och dess övervakning ges samma vikt som motsvarande instrument på det ekonomiska området.

4 Regeringens förslag i 1999 års ekonomiska vårproposition

Läget på arbetsmarknaden har förbättrats. Sedan våren 1997 har den öppna arbetslösheten minskat med nästan 3 procentenheter och sysselsättningen ökat med cirka 120 000 personer. Det ökade förtroendet för den ekonomiska politiken, med stärkta offentliga finanser, låga räntor och låga inflationsförväntningar, skapar goda betingelser för en fortsatt ökning av sysselsättningen. Regeringen föreslår i den ekonomiska vårpropositionen en rad insatser för att göra sysselsättningsökningen uthållig.

4.1 Effektivare arbetsmarknad

Arbetsmarknadens funktionssätt måste förbättras. En mer effektiv arbetsmarknad är viktig för att den nuvarande, positiva utvecklingen på arbetsmarknaden skall leda till varaktigt högre sysselsättning och minskad arbetslöshet. En effektiv matchning mellan arbetssökande och lediga platser bidrar till att sysselsättningen kan öka utan att inflationsdrivande flaskhalsar uppstår.

Arbetet med att väsentligt reducera det arbetsmarknadspolitiska regelverket skall fortsätta. Regelverket skall bygga på att arbets- och kompetenslinjen gäller, konkurrensneutraliteten säkerställs samt att undanträngnings- och inläsningseffekter motverkas.

En utredning tillsätts med uppgift att se över arbetsmarknadsutbildningens organisation och effektivitet. Avgränsningen gentemot den reguljära utbildningen är en viktig fråga.

För att säkerställa att de regionala kompetensråden skyndsamt kan börja fungera väl i rådande uppgång på arbetsmarknaden förtydligas deras roll och uppgifter.

Regeringen föreslår att en ettårig försöksverksamhet med bristyrkesutbildning för anställda införs inom ramen för arbetsmarknadsutbildningen. Vidare avser regeringen förhandla med SwIT-yrkesutbildning om att utöka antalet elevplatser i det nationella programmet för IT-utbildning.

Regeringen föreslår också förändringar i de rörlighetsstimulerande bidragen för att öka den yrkesmässiga och geografiska rörligheten.

En arbetsgrupp har tillsatts inom Näringsdepartementet med uppgift att se över arbetslöshetsförsäkringen för att säkerställa en enhetlig och rättssäker tillämpning. Syftet med översynen är att säkerställa arbetslöshetsförsäkringens roll som en omställningsförsäkring och samtidigt stärka rättssäkerheten för den arbetslöse.

En av arbetsmarknadspolitikens viktigaste uppgifter är att förhindra långa tider utan reguljärt arbete. För att underlätta för utsatta grupper att få in en fot på arbetsmarknaden föreslår regeringen att en skattekreditering införs för personer som varit öppet arbetslösa eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder i minst tre år. Skattekrediteringen uppgår de första sex månaderna till 75 procent av lönekostnaden, dock högst 11 550 kronor per månad. Under ytterligare 18 månader uppgår krediteringen till 25 procent av lönekostnaden, eller högst 3 850 kronor per månad.

Dessutom föreslår regeringen att arbetsförmedlingen tillförs 700 miljoner kronor för tillfälliga personalförstärkningar. Av dessa skall 100 miljoner kronor användas för att särskilt stärka invandrades ställning på arbetsmarknaden.

De extra personalresurser som tillförs Arbetsmarknadsverket möjliggör för arbetsförmedlingarna att i samarbete med kommunerna förbättra tillgången på praktikplatser i samband med svenska för invandrare-utbildning. Regeringen

avser också föreslå att ett system för validering av utländsk yrkeskompetens införs. Pilotprojekt genomförs under hösten i Arbetsmarknadsverkets regi.

Vidare föreslår regeringen att en försöksverksamhet utformas med inriktning på att pröva nya metoder och aktörer för att finna effektiva former för att förmedla arbeten till arbetslösa invandrare.

Regeringen föreslår också att utrymmet för anställda med lönebidrag utökas för att flera arbetshandikappade därigenom skall kunna erbjudas en anställning med lönebidrag.

De av regeringen tillsatta samsynsmännen rapporterade i mars i år att det finns betydande motsättningar mellan parterna på arbetsmarknaden i synen på spelreglerna kring lönebildningen, men att det också finns en bred samsyn om vissa principer för lönebildningen och om ett antal andra frågor. Mot denna bakgrund avser regeringen att under hösten 1999 lägga förslag om regelverket för lönebildningen.

4.2 En offensiv konkurrenspolitik

För att åstadkomma en uthållig sysselsättnings-tillväxt krävs även att produktmarknaderna fungerar väl.

Hinder för konkurrens i gränslandet mellan offentlig och privat verksamhet skall undanröjas. Statskontoret ges i uppdrag att se över hur de statliga myndigheterna agerar på konkurrensutsatta marknader. Under våren kommer förnyade diskussioner mellan Regeringskansliet och Kommun- och Landstingsförbunden om konkurrens att äga rum.

4.3 Effektivare system för utbildning och kompetensutveckling

Tillgången på de kategorier arbetskraft för vilken efterfrågan stiger måste vara god så att risken för en snabb löneglidning motverkas. Detta ställer krav på effektivitet och anpassningsförmåga inom det reguljära utbildningsväsendet.

Regeringen föreslår i den ekonomiska vårpropositionen att utbyggnaden av högskolan fortsätter, och att 10 000 nya permanenta utbildningsplatser inrättas fr.o.m. 1 juli 2001 och ytterligare 10 000 nya platser fr.o.m. 1 juli 2002.

Ett reformerat studiestödssystem införs med början under 2001.

Vidare föreslår regeringen att resurserna för grundforskning ökas.

Inom Kunskapslyftet avser regeringen vidta åtgärder för att öka andelen korttidsutbildade män samt öka möjligheterna till att kombinera yrkes- och kärnämnen.

Regeringen avser att föreslå att en satsning på kompetensutveckling för anställda genomförs åren 2000-2002. Utgångspunkten för satsningen skall vara det förslag som arbetsgruppen för kompetensutveckling i arbetslivet lämnade i höstas. Finansieringen och genomförandet avses ske inom ramen för Europeiska socialfondens nya mål 3. Hälften av satsningen bör utgöras av medel från socialfonden och hälften av statlig medfinansiering. Denna statliga stimulans förutsätter en finansiering från arbetsgivarna inom ramen för en trepartssamverkan.

4.4 Strategi för företagsutveckling

Näringspolitiken skall inriktas på att vidmakthålla goda förutsättningar för tillväxt och företagande i alla delar av landet. I den ekonomiska vårpropositionen föreslår regeringen att en utredning tillsätts med syfte att göra en samlad översyn över statliga insatser på riskkapitalområdet. Reglerna för värdepappersfonder på nationell nivå ses över. De eventuella hinder som finns för regionalt baserade fonder bör tas bort.

Möjligheterna att införa en patentintrångsför-säkring undersöks närmare. Informationen kring nyföretagande förbättras.

För att säkerställa och utveckla tillgången på kunskap och kompetens vidareutvecklas program för teknik- och kunskapsöverföring från bl. a. högskolorna till små och medelstora företag. Syftet är att göra kunskapsproducenter i en region tillgängliga för små och medelstora företag. Regeringen föreslår också att miljö- och byggforskning tillförs ytterligare resurser.

5 Tillväxt, sysselsättning och arbetslöshet fram till år 2002

5.1 Den ekonomiska utvecklingen

Förutsättningarna för en fortsatt hög tillväxt i Sverige är gynnsamma. Den avmattning i den västeuropeiska konjunkturen som inleddes i slutet av 1998 bidrar emellertid till att tillväxtutsikterna för innevarande år dämpas till följd av minskad export till de viktigaste marknaderna i Tyskland, Storbritannien, Norge och Danmark. Denna utveckling balanseras dock av en fortsatt stark utveckling för den inhemska delarna av svensk ekonomi.

Tillväxten 1999 och 2000 drivs framför allt av den inhemska efterfrågan. Hushållens ekonomiska förutsättningar är överlag mycket gynnsamma till följd av det förbättrade arbetsmarknadsläget, höga reallöneökningar och god förmögenhetsutveckling. Detta bidrar till en ökning av den privata konsumtionen. Industriinvesteringarna förväntas däremot bli lägre under 1999 jämfört med 1998 i spåren av den internationella avmattningen.

Tabell 5.1 Nyckeltal 1998 - 2002

	1998	1999	2000	2001	2002
Antal sysselsatta	1,5	1,4	0,6	0,9	0,8
Sysselsättningsgrad	74,6	75,3	75,6	76,1	76,5
Öppen arbetslöshet	6,5	5,8	5,4	5,1	5,0
Arb. pol. åtgärder	3,9	3,6	3,6	3,5	3,5
Kontantlön per timme	3,6	3,0	3,2	3,0	3,0
KPI, årsgenomsnitt	0,4	0,2	0,8	1,7	2,0
Off. finansiellt sparande	2,2	1,8	2,1	2,0	2,0
BNP, producentpris	2,8	2,2	2,6	2,4	2,3

Anm. Sysselsättningsgrad mäts som andelen reguljärt sysselsatta av befolkningen i åldrarna 20-64 år. Den öppna arbetslösheten och personer i åtgärder redovisas i procent av arbetskraften. Off. finansiellt sparande är uttryckt som andel av BNP. Off. finansiellt sparande för 2001 och 2002 redovisas efter beräkningsteknisk överföring. Årlig procentuell förändring redovisas för antal sysselsatta, löner, KPI och BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån och Finansdepartementet

Under nästa år förväntas den internationella konjunkturen återhämta sig vilket gör att varuexporten kan stiga något snabbare igen. Sammantaget växer den svenska produktionen av varor och tjänster med 2,2 procent i år och 2,6 procent nästa år. Det bör dock påpekas att prognosen är behäftad med stor osäkerhet framför allt när det gäller den internationella utvecklingen. Med den sysselsättningsintensiva hemmamarknaden som tillväxtmotor gynnas sysselsättningen och den öppna arbetslösheten kan fortsätta minska. Osäkerheten om lönebild-

ningen och effekterna av regeringens utbildningssatsningar påverkar bedömningarna av tillväxten under 2001 och 2002. Tillväxten för dessa båda år väntas dock ligga över den långsiktiga tillväxttrenden.

De offentliga finanserna fortsätter att utvecklas väl i linje med de av riksdagen beslutade budgetpolitiska målen. Den goda utvecklingen av de offentliga finanserna beror främst på att utgifterna som andel av BNP sjunker medan skattekvoten är i stort sett oförändrad. Inflationstrycket i den svenska ekonomin är fortsatt mycket lågt. Inflationen (mätt som årsgenomsnitt) väntas först i slutet av prognosperioden uppgå till inflationsmålet på 2 procent. Dessa inflationsutsikter främjar låga räntor, vilket borgar för ett fortsatt gott investeringsklimat.

5.2 Arbetsmarknaden

Utvecklingen på arbetsmarknaden under 1998 var mycket stark. Den öppna arbetslösheten sjönk som andel av arbetskraften från 8,0 procent 1997 till 6,5 procent 1998. En starkt bidragande orsak till denna nedgång var den kraftiga sysselsättningsökningen. Under förra året ökade sysselsättningen med 1,5 procent. En stor del av sysselsättningsökningen tillkom i den privata tjänstesektorn.

Sysselsättningen har fortsatt att öka i snabb takt under inledningen av 1999. Den konjunkturavmattning som förutses för innevarande år bidrar emellertid till att dämpa sysselsättningstillväxten för året som helhet. I takt med en förbättrad internationell konjunktur under nästa år väntas sysselsättningen öka i något snabbare takt. Sysselsättningsökningen för år 2000 hålls tillbaka av att reallöneökningarna för åren 1998 och 1999 väntas bli högre än vad som tidigare antagits.

Sysselsättningsuppgången under innevarande och nästa år väntas framför allt ske i privat tjänstesektor och i kommunerna. Även inom byggnadsverksamhet sker en kraftig ökning av sysselsättningen men byggnadssysselsättningen svarar dock bara för knappt 6 procent av den totala sysselsättningen. Industrisysselsättningen förväntas däremot sjunka något under perioden.

Under åren 2001 och 2002 väntas sysselsättningen öka med cirka 1 procent per år. Den goda sysselsättningsutvecklingen gör att den öppna arbetslösheten förväntas fortsätta att minska för att 2002 uppgå till 5,0 procent av arbetskraften.

Detta förutsätter dock – utöver en fortsatt god tillväxt – att lönebildningen fungerar väl och att regeringens utbildningssatsningar riktas till grupper som annars skulle riskera att bli varaktigt arbetslösa. Sysselsättningen mätt som andelen reguljärt sysselsatta i åldrarna 20 - 64 år väntas öka från 74,6 procent 1998 till 76,5 procent 2002.